

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiaē, 1697

Cap. XIX. Pauper, Paupertas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

CAP. XVII. Patronus, Patronatus Jus.

Axioma I.

Patronus honorandus est & ab Ecclesia fundata sustentandus, si egeat. *c. nobis 25. extr. de jure Patron.*

II.

Patroni est presentatio, non concessio Ecclesie: quia hæc pertinet ad illum, qui ordinat. *c. ult. extr. de jur. patr. nec patrono in presentatione præjudicat factum Prælati, nisi Patronus factio consentiat. c. pen. extr. d. tit.*

III.

Patronatus jus transit cum obligatione fundi, nisi specialiter excipiat. *cap. cum Berchold. 18. extr. de sentent. & re judic.*

IV.

Patronatus jus est servitus quædam Ecclesie. Panorm. in *cap. 2. n. 9. de jure patr. servitutibus enim comparatur, & ex earum rerum jure æstimatur. Hostiens. eod. tit. n. 5. Panorm. post. gloss. in c. 1. n. 7. c. 2. n. 9. eod. Bald. in l. 2. n. 8. cum seq. C. de servit. & ag. ideo jure patronatus (veluti quod odiosum Ecclesie) non præsumitur, nisi probetur. *arg. l. altius 8. C. de servit. Jas. in l. si prius 40. de oper. nov. nunc.* Quare si patronus jus patronatus jure hereditario ad se pertinere contendat, probare non sufficit dotacionem, fundationem & constructionem esse probatam, sed etiam habebit probare, se per mediatas personas à primo patrono usque ad eum per hereditatem, sive ex testamento, sive ab intestato legitime pervenisse, seque illius universalem heredem esse, nisi fundator aliter disposuisset, ut hujusmodi scilicet jus patronatus tantum ad heredes sanguinis, & illos de parentela transiret. Mascard. per jum *ibid. allegata. concl. 948. n. 37.* indeque in dubio nec pro eo, sed potius contra illud judicandum esse docent Rol. à Valle *consil. 47. n. 11. vol. 1. Menoch. consil. 90. n. 1. Decian. consil. 87. n. 16. vol. 5. Wesemb. consil. 4. n. 2. & consil. 48. num. 4.**

V.

Patronus nequitiam Ecclesie patronatæ dominium consequitur, sed tantum patronatum. Lambert. *de jur. patron. lib. 1. p. 1. art. 4. n. 23.* vel jus presentandi merum. Panorm. in *c. illud præterendum. num. 1. de jure patronat.* Nullum enim jus proprietatis in Ecclesia jus patronatus patriæ tribuit vel aufert. Paul. de Citadin. in *trist. de jur. patron. p. 6. art. 4. n. 23.* Unde etiam ille, qui petit jus patronatus, non potest petere per in rem actionem, quia in eum non cadit dominium. S. nullius 7. *Instit. de rer. divis.* sed peti debet conditione Juris Canonici, cum sit res sacra, & sic in nullius bonis, nec ulla obligatione effici potest, ut alicujus fieret. *l. 182. de R. I. Consil. Argent. 1. consil. 78. n. 9.*

VI.

Jus patronatus non est merè spirituale, sed jus annexum spiritualitati. *text. in c. ex literis 7. de jure patron. Panorm. in c. quanto de judic. ideoque per Laicum & possideri & præscribi potest.*

*c. querelam 24. de Elect. & c. consultationibus 19. de jure patron. Felin. in c. nostra. n. 39. de rescript. Cæf. Lambert. de jure patron. lib. 1. p. 2. quest. 11. art. 1. Paris. consil. 47. n. 32. Heisterm. 1. Consil. Marburg. 7. n. 27. atque ita coram judice Ecclesiastico tractandam esse ex c. 2. & c. quanto 3. de judic. c. præterea 9. de transact. deducunt Socin. in c. licet. n. 5. vers. decimus quintus. de for. comper. Ant. de Butrio in d. c. quanto. mixtum enim sequitur naturam simplicis dignioris, & connexa judicantur, sicut ea quibus connectuntur, & assumunt eandem naturam ex connexione. l. qua religiosus 34. ff. de rei vindic. l. arbor. 19. ff. commun. divid. Panorm. in dict. cap. quanto. num. 2. Excipe, nisi questio patronatus consisteret in facto, quo casu etiam Laicum competentem esse judicem, concludit Anton. de Butrio in d. cap. quanto. n. 6. quem sequitur Felin. *ibid. n. 5. Socin. in trist. fall. reg. 217. incip. Jus patronatus. fall. 2. add. & Gail. lib. 1. observ. 38. n. 8. & Covarruv. præf. quest. ubi tractat de discrimine juris patronatus Ecclesiastici & juris patronatus Laici, cap. 36.**

VII.

Jus patronatus est merè hereditarium *c. 1. 23. extr. de iuradiet.* & ad quosvis heredes etiam extraneos transit. *gloss. in clem. plures. verb. heredes de jure patronat. Roch. de Curt. de jure patron. verb. competens. n. 1. Paris. consil. 48. n. 5. vol. 4. Roland. à Valle consil. 47. n. 7. vol. 1. usque adeo ut ad illud admittatur nemo, qui ab hereditate vel successione hereditaria removeretur, Panorm. in c. cum seculum de jure patron. Roch. de Curt. d. rr. 9. 6. n. 15.*

CAP. XIX.

Pauca conf. Rubr. Modicum.

Axioma I.

Ad pauca respicientes in errorem juris & facti facile prolabantur. Mantic. *lib. 7. de conject. ult. volunt. tit. 5. n. ult. in fin.* qui enim ad pauca respiciunt, facile decipiuntur, inquit Aristot. *lib. 1. de genem. cap. 2. text. 7. οἱ ἐκ τῶν πολλῶν λόγων ἀθεωρητοὶ τῶν ὑπερχόντων οὐκ ἐπὶ ἐλάττω ἐπιβλέποντες ἐπιφαινοῦνται ὅσον. &* probat etiam Jctus in *l. 31. §. 1. vers. si totius rei æquitatem. ff. de positi. vid. Wesemb. in pamt. ibid. n. 7. c. causam 14. extr. de sent. & re judic.*

II.

Melius est pauca agere cautè, quam multis interesse periculosè. *Nov. 44. cap. 1. §. 3.*

CAP. XIX.

Pauper, Paupertas.

Axioma I.

Pauper is dici solet, qui bona propria mobilia vel immobilia non possidet, sed operis manualibus se sustentare necesse habet. Cravett. *consil. 199. num. 8. Jas. in l. si constante 47. ff. solut. matrim. Carpz. P. 3. Constit. 13. Defin. 21. n. 6. vel qui minus quam 50. florenos in bonis habet. l. 10. ff. de accusat.*

II.

II.
Pauper hodie præsumitur retro pauper fuisse.
gloss. in l. 1. §. 1. ff. de magistrat. conven. l. non est
necesse 11. ff. de probat.

III.

Pauperibus præcipue subveniendum est, qui
laborare non possunt. c. 1. distinct. 82. maxime
verò nobilibus & divitibus calu ad inopiam red-
actis, qui mendicare erubescunt. cap. non satis 14.
cap. considerata 17. distinct. 86. Horum enim
causa habetur pro pia. Tiraqu. in tract. pie cause,
in princ. p. 3. vers. item relicta pauperibus. Bald.
in Authent. similiter. ibidemque Roman. C. ad L.
Falcid. & bona pauperum æquiparantur bonis
Ecclesiæ, latè Panorm. in cap. nihil. & Felin.
in c. de quarta de præscript. quia bona Ecclesiæ
sunt pauperum. cap. fin. 16. q. 1. c. aurum 70.
& c. indigni 21. 12. q. 2. c. ult. in princ. ubi gloss. 16.
q. 3. ac pauperes ipsi dicuntur thesaurus Christi,
Tiraqu. d. loc. Quæ ergo super sunt necessitatibus
Ecclesiæ, (quæ nunquam moritur, Schürff. con-
sil. 90. n. 8. centur. 1.) erogari non modo possunt,
sed etiam debent in necessitates pauperum, ne-
ceant & fame contabescant. l. sancimus 17. ubi
D. A. C. de S. Eccl. cap. videntes 16. 12. q. 1. pulchrè
Schürff. consil. 48. n. 7. 8. 9. 10. cent. 1. ubi dete-
ctor & devovet tanquam sacrilegos bonorum
Ecclesiasticorum devoratores, qui pauperum in-
digentium substantiam in suum luxum, & cupi-
ditates consumunt. vid. & Welemb. 2. consil. 59.
num. 9.

IV.

Paupertas non est de genere malorum, nec facit
quem abjectum. c. illa 6. 15. q. 1. c. legimus 24.
§. potentia. distinct. 93. gloss. in cap. si quis extr.
de test. Pacian. 1. consil. 45. n. 21. Gail. 2. obs. 95. n. 21.
Bertazol. consil. 89. n. 8. lib. 1. Wel. 1. consil. 18. n. 27.
Nolden. de stat. nobil. cap. 17. n. 132. Est enim bo-
næ mentis soror. Hering. de fideiuss. c. 8. n. 84. ac
maxima pietas est, quæ pro paupertate facit. l. 74.
§. 1. ibi egestatem eis. ff. ad Sc. Trebell. Coler. de
process. executiv. part. 3. c. u. n. 96. qua ratione
licet sæpè

Magnum pauperies opprobrium mandet
Quidvis & facere & pati,
Virtutisq. viam deserat ardua.

Horat. lib. 3. Carm. od. 24. quem laudat Gail. 2.
de P. P. c. 2. num. 2. latè Tiraqu. in tract. de pæn.
caus. 33. per totam, ubi multa de necessitate &
paupertate congessit: ac egens lucri causa facile
aliquid admittere videatur. text. in l. 3. de testib.
Interim tamen pauper vilis non dicitur, dummo-
do honestis moribus sit præditus, idem Gail. 1.
obs. 95. n. 19. & seqq. Paupertati ergo succurren-
dum, non succentendendum. l. si procuratorem 8. §.
quod & ad 8. ff. mandat. Ant. Faber in Cod. lib. 3.
tit. 2. de fin. 2. num. 3. nec ulli nociva esse debet.
Bald. vol. 1. consil. 5. n. 1. Carpov. P. 1. Const. 29.
Def. 26. n. 2. siquidem pauperum inopiæ provi-
dere Episcopi est gloria. c. gloria 71. 12. q. 2. Qua-
propter & Præses providet, ne tenuis vitæ homi-
nes sub prætextu adventus officiorum vel mili-
tum lumine unico, vel brevi supellecili ad alio-
rum usus translatis, injuriis vexentur. l. 6. §. 5.
ff. de offic. Præsid. cum Magistratus teneatur pau-

peribus non modo de alimentis prospicere. l. 12.
§. 2. C. de SS. Eccles. sed etiam ab officiis ob pau-
pertatem non excludere. l. 4. C. de divers. offic.
vid. C. A. de judic. thes. 37.

V.

Paupertas est defensionis quædam species, &
excusationem præstat. l. Titius 76. ff. de procurat.
Philipp. Franc. in c. reprehensibilis. n. 16. extr. de
appellat. Gail. 1. obs. 142. n. 4. Myns. 4. obs. 97. si-
quidem ea, in quam quis citra culpam suam incide-
dit, justum præstat impedimentum. Contard, ad
l. diffamari. c. 4. n. 134. & seq. Unde & à mora
excusare perhibetur. Sebast. Medic. de cas. for-
tuit. p. 2. q. 4. n. 42. Bertazol. consil. crimin. 255.
n. 20. lib. 2. Quid enim imputabitur illi, qui, licet
vellet, solvere non potest l. 17. §. 3. ff. de usur.
Hoc tamen nunquam auditum fuisse, ut propter
inopiam condemnemus debitorem in id, quod
facere potest. Nam ejus ratione quod non facere
potest, coërcemus illum cavere, quoad solvat aut
satisfaciat, ait Cujac. ad lib. 10. qq. Papin. l. 4. §.
soli quod cum eo. Hinc qui ob paupertatem for-
tuito casu contraxit, non teneri solvere interesse
lucris cessantis, post Sebast. Medic. in tract. de cas.
fortuit. voluit Gylm. lib. 1. tit. 3. de Natura locati.
n. 2. ubi post alios infert, rusticum pauperem,
si per impotentiam non solvat pensionem debi-
tam, ad interesse non obstringi, quia inevitabilis
mora ab ea excusat. Joh. Kitzel. de Jure Monet.
4. q. sect. 1. n. 72.

VI.

Inops pati judicium non cogitur. Bald. in c.
Pastoralis. n. 2. de Except. Gail. 1. obs. 142. n. 2. &
de Arrest. c. 9. n. 20. quia inanis est actio, quam
inopia debitoris excludit. de qua supra lib. 1. c.
Actio. axiom. penult. Commiserationis tamen
gratia est æquissimum, & fieri debet, ut pauperi-
bus litigantibus dentur Advocati publicis expen-
sis, id enim congruit Reipublicæ benè institutæ.
gloss. in l. 1. §. Prætor. ff. de postuland. Covarr.
pract. q. 6. n. 4. (Hunc locum cum ad verbum
descripsisset continuator postillæ Harmonicæ
Theologo-Juridicæ Domin. 18. post Trinit. p. 737.
§. 258. nomen Covarruvæ omisit, quæstionem
autem allegavit, cum species sit Eleemosynæ
pauperibus præbere patronos. c. definit 35. 17.
quæst. ult. Bald. in l. presenti, in fin. C. de his,
qui ad Eccles. confug. Welembec. in paratit. ff. de
postul. num. 3. indeque pauperibus justitiam gra-
tis administrandam jubent. l. nulli licere 28. §. 2.
vers. post unius. C. de Episcop. & Cleric. l. tam de-
mentis 28. in fin. Cod. de Episcop. audient. qua ra-
tione etiam judex inferior, ne pereat justitia acta
pauperibus gratis in Camera Imperiali, tanquam
supremo judicio edere tenetur. c. si tibi quosq. 3.
Auth. de mandat. Princip. & ibi gloss. verb. gra-
tis. Gail. lib. 1. observat. 43. num. 16. & Doctor
juris compelli potest pauperi gratis inservire.
gloss. notab. in lib. 2. Cod. de proxim. sac. scrip.
lib. 12. Covarr. pract. cap. 6. num. 4. Ordin. Cam-
mer. lib. 1. tit. 19. §. ult. Menoch. cas. 369. num. 3.
Mynsing. 4. observat. 32. Grav. conclus. 43. con-
sider. 1. Magon in Cynof. Advoc. cap. 10. Umm. in
disp. ad process. 2. thes. 10. n. 45. sicut & Medicus
pauperem gratis curare, & præmium à D E O
spe-

speculare, Guid. Pap. *decis.* 561. Felin. in c. 1. de off. judic. Speculat. in tit. de salar. Medic. n. 7. & Notarius copiam protocolli gratis edere. Hier. Giga. in tract. de pension. Eccles. q. 80. n. 4. Bald. post gloss. in l. iam dementis. C. de Episc. & Cler. Alex. in l. Argentarius, in fin. ff. de edend. Thom. de Masot. in specul. Notar. spec. 8. n. 3. & si qua similia, conf. tr. meum de altero tanto, pref.

VII.

Paupertas Eruditorum plerumque contubernalis, teste Petronio.

Ita Massurio Sabino] Cito non fuerunt amplae facultates, sed ut plurimum à suis auditoribus sustentatus est, l. 2. circa fin. de O. I. ubi annotavit Mornacius, Molinæum sæpè conquestum fuisse, ingrata sibi studia sua fuisse, quod redactus ad angustiam rei familiaris despiciatui esset multis. Nota etiam est prisca paupertas & sedulitas, cui maxime studebant veteres, vid. §. pena. Inst. de injur. l. 3. §. ult. ff. de supel. legat. Cujac. latè lib. XI. qq. Papir. l. 35. solut. matr.

IIX.

Paupertas non inducit suspensionem, §. ult. Inst. de suspect. tutor. siquidem paupertatis impedimentum tollit clara vitæ sobrietas, l. 17. §. pen. ubi gloss. de adopt. ac nimia excusationem præstat. §. 6. Institut. de excusat. tutor. cap. cum tu §. extr. de usur.

IX.

Ad paupertatem & inopiam redire censetur, qui se pluribus fidejussoribus immiscet. Hippol. sing. 574. August. Barbos. ad l. 29. n. 4. Cod. de jure dot. ubi n. 12. alios etiam modos probandi inopiam suggerit.

X.

Inopes difficulter inveniunt fidejussorem, l. 2. §. 9. de collat. bonor. ubi Cujac. in Paulum.

XI.

Paupertas excusat desertionem appellationis. l. si procuratorem §. si ignorantes 7. ff. mandat. fac. c. licet 4. de censib. Hippol. in l. 1. §. prater ea. num. 87. ff. de question. Gail. 1. obs. 142. n. 1. Intellige verum quoad appellationem in scriptis. Guid. Papæ *decis.* 436. n. 22. fecus in appellatione, quæ fit viva voce, Myns. 4. observat. 98. quia causa paupertatis potest expediri de plano, & sine solutione sportularum, l. nonnunquam 72. ff. de judic. l. illicitas 6. §. ne tenuis §. ff. de offic. Presid.

XII.

Toties paupertas restitutionem parit, quoties ad expeditionem actus omitti sumptibus opus fuit, quia sic impossibile fuit pauperi talem actum expedire, impossibilitas verò, in quam sine culpa nostra delabimur, regulariter juvat. Restituitur ergo pauper, si fatale justificandæ & introducendæ appellationis neglexerit, non etiam, si neglexerit fatale appellationis interponendæ.

Declara: modò paupertas fuerit necessaria, in quam quis sine facto suo incidit, secus si voluntaria.

XIII.

Omnia beneficia paupertati concessa, c. gr. cessio bonorum, immunitas à muneribus, redutio catastri ad æqualitatem, &c. cessant in pau-

peritate fraudulenter procuratâ vel mentita, Brunnem. ad l. 2. C. de Cens. n. 1.

XIV.

Paupertatem suam vel divitias detegere nemo tenetur l. 2. pr. quand. & quib. quarta. Hinc in casibus, quibus additione judicis opus est, aut præsentia testium, ea solennitas omitti potest, ne patrimonii paupertas detegatur. Sic si agitur de alimentis pupilli, poterunt præstari tutoris arbitrio. Hoc casu etiam potest omitti inventarii confectio, ut securus tamen sit tutor, juret, nihil vel parum esse in bonis pupilli. Perez. C. quando & quib. quarta pars. n. 8.

XV.

Pauperes à ditionibus plerumque supprimuntur, & ad eos contributiones devolvuntur, Perez. C. de Cens. n. 4. itaque pauperes ab iniquo onere sunt relevandi.

Limita: nisi sit paupertas simulata vel malitiosa, c. gr. si quis ipse ad vitandum justum censum vites arboresque succiderit. l. 2. C. de cens.

CAP. XX.

Pax. Quies. Tranquillitas.

Axioma I.

Pax nihil aliud est, quam injuriarum remissio. Zilet. *consil.* 108. n. 6. pax enim & remissio injuriarum idem sunt. Odd. in tract. de restit. in integrum q. 85. n. 42. p. 3. Bald. in l. 1. §. 4. C. de restit. in integrum. & ex remissione injuriæ pax probatur, Ang. P. de Castr. Fulgos. ad l. 1. §. 4. C. de restit. in integrum. ubi dicunt: quod faciens pactum super injuriis, faciat pacem & concordiam, vid. & Bald. ib. Unde & pacem ex concordia induci eo, quod dici solet pacem esse discordiæ finem, tradit Hostiens. in summ. de Treug. & Pace. Goffred. Innocent. & alii in cap. 2. eod. tit. Alex. in l. de fideicommissio. C. de transact. Socin. in c. si rixati. n. 55. de injur. Eugen. *consil.* 82. n. 31.

Differunt tamen in eo (1.) quod concordia sine interventu ulterioris amicitiae, pax autem non nisi cum rehovatione antiquæ amicitiae datur, Fulgos. in d. l. 1. n. 4. ff. de pact. (2.) plus sit se cum aliquo pacificare, quam remittere. Farin. *consil. crim.* 38. n. 2.

II.

Pax vera est discordiarum sedatio. Bald. in l. 1. n. 3. ad med. col. 2. vers. in ea. & ibi Alex. post n. 3. Fulg. n. 2. in fin. de pact. Far. 1. *consil.* 98. n. 10. Est enim privatio belli. cap. 1. ubi Bald. de Pac. constantia. c. noli 3. 23. q. 1. Dd. in c. 2. de Treug. & pac. Vult. 2. *Consil. Marp.* 25. n. 74. Tranquillitas animi, serenitas mentis & vinculum amoris, Lucas de Penna in l. unic. num. 10. C. publ. loc. tit. Pacian. *consil.* 92. num. 44. pro qua faciendâ vel consolidandâ licet juvare possumus, c. omne 22. *quest.* 1. Unde etiam heres Christi non dicitur, qui pacem ejus testamento relictam non habet. gloss. in c. Apostolicam. verb. pacem, de re judic. in 6. cum in hac mortali vita pace nihil possit jucundius, nihil gloriosius, nihil denique utilius existere. Augustinus in lib. de Civitate DEI. quæ adeo favorabilis est, ut si quis promiserit